

ЩО ЗАГРОЖУЄ УКРАЇНІ?

(написане 30 років тому)

Анатолій БАГНЮК, головний редактор «Замку»

Мова йде про однойменне науково-аналітичне дослідження «Що загрожує Україні? (спроба аналізу і прогнозу)», здійснене нинішнім головним редактором газети «Замок», на той час викладачем Кременецького педагогічного коледжу імені Тараса Шевченка Анатолієм Багнюком і опубліковане окремою брошурою Збаразьким просвітницьким видавництвом «ПегаС» в 1992 році накладом у 3000 примірників. Книжечка розійшлася по всій Україні, тож у багатьох людей зберігається дотепер. Увазі читачів «Замку» пропонуємо окремі фрагменти згаданого дослідження, що безпосередньо стосуються тривожних реалій сучасної України.

Переднє слово

Тому, хто знаходиться у тюрмі, вже ніщо не загрожує: він ізольований від світу і від небезпек, якими цей світ наповнений. Небезпеки підстерігають того, хто виходить за ворота в'язниці. бо його чекає цілий спектр небезпек: від сп'яніння волею до нового ув'язнення. Так і з нашою Україною, яку імперська тюрма, ув'язнивши на довгі століття, заповязало «оберігала» від споку світової цивілізації: демократії, прогресу, добробуту. А лише стала Україна на поріг тюрми обличчям до виходу, тільки намірилася зробити крок у вільний демократичний світ, як ожила-наїжачилася всяка антиукраїнська нечисть: від тюремного наглядача, себто російського імперіалізму, до різноликих посткомуністичних і неоліберальних виродків. Наглядач не приховує прагнення повернути втікачу до тюремної камери, а виродки хочуть так її спотворити, щоб вона годилася лишень для в'язниці.

Першою загрозою на шляху України до незалежності став російський імперіалізм як тотальний глум над українською нацією за всіма параметрами (політичний гніт, економічний грабунок, духовне знищення).

...Другою загрозою незалежній Україні виступає наднаціональний (бо характерний і для інших націй) посткомунізм – спадкоємець теорії комунізму, що була теоретичним глумом над інтелектом нації.

...Третьою загрозою вільної України стає національний (бо виявляється в кожній нації різними формами) неолібералізм – спадкоємець класичного більшовизму, що був політичним глумом над суспільним життям нації.

Якщо перша загроза – це і тюрма, і начальник тюрми, і тюремний наглядач в одній особі, то друга і третя – історичні виродки, які заважають колишньому в'язню стати вільним суб'єктом і намагаються знову затягти його до тюремної камери, в якій наглядач білить стіни і фарбує ґрати під кольори «демократії, свободи і співдружності».

Російський імперіалізм

Політична потвора, виношена в утробі марксизму, породжена більшовицьким переворотом 1917 року, вигодувана сімдесятирічним комуністичним деспотизмом, дістала назву «СРСР», а в дійсності була російською імперією третього покоління. Теоретичні виверти сучасних істориків і політологів щодо більшовицької чи комуністичної імперії під цією назвою є в кращому випадку поверховим поглядом на явище: СРСР був російською імперією від першого до останнього свого дня. Імперська держава створюється і зберігається зусиллями владної еліти титульної нації, певного народу, а тому завжди має національну особливість: серед них в кожній, незалежно від соціального устрою і політичної орієнтації, атрибути імперської зверхності належать представникам панівної (імперської) нації.

Варто погодитися з М.Бердяєвим, що російський імперіалізм у своєму розвитку пройшов три стадії: князівську – від Івана Калити до Петра I; імператорську – від Петра I до Миколи II; більшовицьку – від В.Леніна (додамо від себе) до М.Горбачова. Без сумніву, нині ми є свідками спроби російського імперіалізму розпочати четверту стадію, яка відкривається Б.Єльциним. Недаремне московські «демократи» називають нинішню Росію спадкоємицею сконалого СРСР. А от як ця четверта стадія назве історія, покаже завтрашній день, можливо, лжедемократичною, бо владна еліта нової імперії іменує себе демократами, але імперії демократичними не бувають.

Чи дійсно демократичною є нинішня московська верхівка, що остаточно утвердилася в Кремлі після серпня 1991 року, доводиться дуже сумніватися: вона безсоромно націоналізувала на користь Росії майно колишнього СРСР, в тому числі наявне за кордоном; висуває територіальні претензії до колишніх «братніх республік» та нинішніх партнерів по СНД; узурпувала валюту, емісію грошей, союзні структури (банки, міністерства), перетворивши їх у загальноросійські; претендує на сукупну військову могутність, транспортну й енергетичну системи вчорашнього монстра. І все це – без огляду на інтереси інших народів. Кроки, дуже далекі від демократичних... От і виходить, що на російському імперському престолі князя з боярською дружиною змінив імператор з дворянською елітою, а його – генсек із комісарським корпусом; тепер – там президент зі своїми лжедемократами. Який етап, така і шапка на першій голові в імперії!

Основна теза московських імперців залишилася незмінною: «Москва – третій Рим, четвертому не бувати!». Нехай не такими словами, але вона звучить і сьогодні у виступах О.Рущького, С.Бабурина, звучала і в М.Горбачова: вони і не згадали тут політики бачать Росію як велику наддержаву, що підім'яла під себе інші народи, позбавивши їх державності, а сама успадкувала всі імперські права на багатопланову

експансію. З цього приводу послухаймо О.Рущького: росіяни не дозволять сумістити кордони Росії і Російської Федерації (!), не відмовляться від того, що складало славні сторінки російської історії, не дозволять національним лідерам розтягти по національних «коморках» колишню Державу. Отже, імперія мусить бути – і не інакше!

Слово народному депутату Росії, голові Російського Загальнонаціонального Союзу С.Бабурина: Росію вже пробували знищити за національними ознаками в лютому 1917 року, але вона відродилася в грудні 1922 року Союзом РСР (!). В 1991 році її знову зруйнували за національним принципом, але Росія відновилася як велика держава, що об'єднує багато народів. Отже, Росія – це не тільки Росія, а Російська імперія або СРСР з усім, що до них належало. То чи треба сумніватися в початковій четвертого етапу російського імперіалізму, якщо Б.Єльцин прагне, а О.Рущької відкрито проголошує, що Співдружність Незалежних держав (СНД) – це стан переходу від колишнього Союзу до нової наддержавності?!

«Відстанки» М.Горбачов, ще будучи «при ділі», також плакав, що «Союз ріжуть по живому», «розтягують по національних квартирах», а тому, рятуючи його, намагався перебудувати в Союз Суверенних Республік, а потім – у Союз Суверенних Держав. Однак не вийшло – і цим завершився третій етап імперської історії, давши змогу іншим розпочати четвертий. Естафету прийняв Б.Єльцин і його команда. На старт вони вийшли в майках з написом «СНД» – і одному Богу відомо, яким буде той напис в час фінішу і яким буде цей фініш.

На всіх етапах і всякий імперіалізм залишається самим собою: агресивним і загарбницьким, бо суть всякої імперії – в експансії, в поневоленні інших народів. Теза сучасних московських імперців про те, що Росія творилася не через криваві завоювання, як інші імперії, а через мирну колонізацію в результаті «витікання через край надвисокої культури» російської (так висловлюється популярний філософ О.Ципко), гине як тінь

під промінням історичних фактів. Згадаймо Єрмака, що кривавим мечем пройшовся по сибірських народах, які аж ніякого відношення до Росії не мали, але стали росіянами з волі московського царя. І князя Трубецького та інших, що із сотиссячним військом за волею того ж царя в 1659 році палили вогнем і топили в крові Україну, аби вона перестала бути незалежною гетьманською державою.

За підрахунками російського історика О.Куропаткіна, за період XVIII–XIX століть Росія воювала 128 років, 125 з них – як агресор-завойовник. В XX столітті більшовицькі армії заллють кров'ю Україну, Середню Азію, знімуть Прибалтику, втихомирять Кавказ, «визволять» Далекий Схід. І будуть з горбачовської «ласки» ОМОНі і десантні війська, озброєні танками і БТР-ами плюндрувати вулиці Тбілісі, Баку, Вільноса... І все це – на знак «мирної колонізації» та заради збереження «єдиної та невідомої». Що стосується «витікання» на інші народи російської культури, то відбувалося це не безневинним шляхом, тим більше, не гуманним, а через насильницьку русифікацію всіх і вся... Інтенсивна русифікація національних окраїн стала основною причиною спустіння російського Нечорнозем'я, бо звідси сотні тисяч сімей росіян було переселено в Україну, в інші регіони імперії з метою асиміляції та русифікації «аборигенів». І не стільки російська культура «витікала» на інші народи, скільки імперія висмоктувала живі соки з кожної нації для піднесення імперської російської культури. Хто підрахує всіх прокоповичів, гоголів, королєнків, корольових, козловських, юрєвичів, копніних та інших, які, залишивши рідні пенати, або й не покидаючи їх, творили честь і славу російської культури?! А кошти, зібрані з національних окраїн для розвитку центральноімперської культури? А вивезені культурні цінності? Та згадаймо той факт, що діамант в короні російської культури – Санкт-Петербург – збудований на кістках українського козацтва... Петро I, будучи Ладозький канал, «употребив к сему украинцев», з яких кожен третій в Україну не повернувся. Так «культурно» діяли всі імперії. За іншими вимірами Росія також не була оригінальною і діяла випробуваними імперськими методами: відставну офіцерську еліту поселяла в Україні, Прибалтиці, Молдавії; за своїм офіцерським складом Київський військовий округ, Чорноморський флот були більше ніж напівросійські, а Північний флот – більш ніж напівукраїнський. В Росії за часів СРСР на

росіян не поширювалася стаття кримінального кодексу щодо звинувачення в націоналізмі, за якою зазнали переслідувань мільйони представників інших націй.

Як і в інших імперіях, тільки в незрівнянно більших масштабах, Москва здійснювала масові репресії щодо цілих народів – від поголовного переселення (чечени, інгуші, турки-месхетинці, волзькі німці, кримські татари) до ув'язнення, знищення і заслання: за період свого панування більшовики знищили 40 мільйонів українців, мільйони їх заслани в зауральські землі, сотні тисяч «провели» через тюрми і концтабори. Одних лише жителів Тернопілля і лише за період із «золотого вересня» 1939 року до червня 1941 року було репресовано більше півмільйона чоловік! Гордість Росії М.Ломоносов прококував, що її могутність буде «приростати» Сибіром. І приростала, але за рахунок поту і крові інших народів, насамперед українського. Вже в 1642 році 188 кращих українців було заслано до Сибіру на ріку Лену. А в 1897 році серед сибіряків – 223 тисячі українців. Це і потомки козацької старшини, і політичні в'язні, і українська інтелігенція, і простий робітничий та сільський люд. Наступила більшовицька епоха – і пішли з України до Сибіру нові сотні тисяч українців: «розкуркулені», бандерівці та інші націоналісти, нова хвиля інтелігенції. Згодом – БАМ, Тюмень... В Тюмені, зокрема, 600 тисяч українців: якби вони раптово виїхали, то видобуток тюменської нафти зменшився б у 2 рази, і валютний потік до російської казни значно збіднів би...

Нині на Південному Уралі («Сірий клин») – до 2 мільйонів українців; на Далекому Сході («Зелений клин») – близько півтора мільйона. Так, «приростаючи» сама, розкидала нас «єдина і невідомо» по чужих землях. Тож імперія завжди залишається імперією, в яку б «рідню» вона нас не записувала. І залишається вона такою на всіх етапах свого існування: позбавляє політичних свобод, грабує економічно, намагається знищити духовно.

Третій етап російського імперіалізму

Особливо витончених і водночас особливо жорстоких форм набуває російський імперіалізм на третьому – більшовицькому (радянському) етапі свого існування. Більшовики ще до взяття влади устами свого лідера В.Леніна визнавали право України на незалежність: «Якщо Фінляндія, Польща, Україна відокремляться від Росії, в цьому нічого поганого немає». Або: «...повне визнання прав України, в тому числі, право на вільне відокремлення». Однак як тільки Центральна Рада 22 січня 1918 року проголосила незалежність України, В.Ленін дав вказівку главному М.Криленку знімати війська з фронту для боротьби з Центральною Радою. Вождь світового пролетаріату ні хвилики не сумнівався, що боротися з незалежною Україною можна лишень за допомогою збройної сили. Деяко пізніше В.Ленін скаже: «Епізод з Україною був однією з ланок у процесі наростання всесвітньої революції».

В цьому – вся тайна ставлення більшовиків-москвитів до національного питання: воно вирішується в ракурсі російсько-більшовицького месіанства – всі нації світу треба привести до комунізму... під російськими прапорами. А щоб вони не розбіглися з-під цих прапорів, для цього є комуністичні партії з їх інтернаціональною практикою. Відвертіше і чіткіше за Й.Сталіна не скажеш: «За бажанням республіки можуть вийти з СРСР. Та в кожній із них на те й існує компартія, щоб вони цього ніколи не побажали». Безмежний політичний диктат і державне свавілля були узаконені оформленням СРСР. Тюрма змінила вивіску і замінила мундири тюремної команди. Україна перестала бути Україною – перетворилася в УРСР як плацдарм економічного визиску та духовного знищення. Закони, рішення, постанови штампувала Москва, а Київ слухняно дублював і виконував їх.

Займаючи 2,6% території Союзу, маючи у своєму складі 17,9% його населення, Україна дає 25% сукупного продукту СРСР. 25% промислової продукції, 46% – сільськогосподарської, близько 18% національного доходу. Щорічно поповнює союзний бюджет на 120–130 мільярдів карбованців, а одержує – до 25 мільярдів, тобто, лише п'яту частину забраного в неї. Окрім цього, Москва щорічно має з України 8 тонн золота і 200 тонн срібла. Україна – потенційно могутня європейська держава: посідає перше місце в Європі за виробництвом сталі, чавуну, міндобри, цукру, видобутку залізної руди; друге – за видобутком вугілля; третє – за виробництвом електроенергії, цементу, металообробних верстатів. Але вона не могла забезпечити належного рівня життя своїх громадян. Більше того, середньомісячна зарплата українця була на 10% нижчою середньосоюзного рівня. Інакше і бути не могло: 95% українських підприємств були підпорядковані Москві, а частка галузей, які виробляли споживчі товари, складала менше 30% (в цивілізованому світі – 50–60%). Україна має гігантські експортні можливості: із 64 видів продукції, які експортував Союз, 46 – українського виробництва... Із 65 мільярдів доларів заробленої валюти більше 30 мільярдів виручені за товари з України. Але Україна не мала валюти, бо всі валютні надходження осідали в Москві.

Економічний грабунок ліг непосильним тягарем не лише на людей, а й на природу: зіпсовано 50% українських чорноземів – кращих чорноземів планети; промислові відходи забрали з орного клину 200 тисяч га родючої землі; зникло 20 тисяч малих річок. Про Чорнобиль вже стільки сказано! Але хто може назвати справжні нинішні та завтрашні втрати і масштаби цього «чорного болю» нашого народу?!